

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مهارت های ایجاد ارتباط میان فردی و موانع آن در سیره نبوی ﷺ

دکتر محمد زارعی

استادیار گروه معارف دانشگاه علوم پزشکی زاهد

دکتر سید محمد حسین موسوی

استادیار گروه علوم قرآن و حدیث دانشکده الهیات دانشگاه سیستان و بلوچستان

غلامرضا رضوی دوست

عضو هیئت علمی گروه علوم قرآن و حدیث دانشکده الهیات دانشگاه سیستان و بلوچستان

لیلا کوهستانی

عنوان و نام پدیدآور: مهارت های ایجاد ارتباط میان فردی و موانع آن در سیره نبوی / محمد زارعی ... [و دیگران]]
مشخصات نشر: مشهد: سخن گستر، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۱۴۴ ص.

شابک: 978-600-247-692-0

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: محمد زارعی، سید محمد حسین موسوی، غلامرضا رضوی دوست، لیلا کوهستانی.

یادداشت: کتابنامه: ص (۱۳۹) - ۱۴۴: همچنین به صورت زیر نویس.

موضوع: محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. - - اخلاق - - احادیث

موضوع: Muhammad, Prophet -- Ethics -- Hadiths

موضوع: ارتباط بین اشخاص - - جنبه های مذهبی - - اسلام

موضوع: Interpersonal communication -- Religious aspects -- Islam

موضوع: اخلاق اسلامی - - احادیث

موضوع: Islamic ethics -- Hadiths

موضوع: روابط اجتماعی - - جنبه های مذهبی - - اسلام

موضوع: Social interaction -- *Religious aspects -- Islam

موضوع: آداب معاشرت اسلامی - - احادیث

موضوع: Islamic etiquette -- Hadiths

شناسه اودم زارعی: محمد، ۱۳۵۹ -

رده بندی کنگ: ۱۳۹۵ م / ۲۵۲ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۲



معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

زاهدان - میدان دکتر حسینی - بلوار جنت - پردیس دانشگاه علوم پزشکی زاهدان

شابک: ۳۳۲۹۵۱۰۹

ناشر: انتشارات سخن گستر

نام کتاب: مهارت های ایجاد ارتباط میان فردی و موانع آن در سیره نبوی (صلی الله علیه و آله)

تألیف: محمد زارعی، سید محمد حسین موسوی، غلامرضا رضوی دوست، لیلا کوهستانی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۶

طرح جلد: عبدالرسول رفتاری

ویراستار: محمد علی قاسمی

چاپ: میثاق

قیمت: ۸۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۴۷-۶۹۲-۰

تلفن: ۳۸۴۳۹۹۵۵

مشهد - خیابان ابن سینا - مقابل ابن سینا ۱۲ - شماره ۱۹۱

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۳	فصل اول: مفهوم شناسی
۱۳	۱. معناشناسی ارتباط میان فردی
۱۴	۲. آداب
۱۴	۳. معاشرت
۱۴	۴. ارتباط موثر
۱۵	۵. درک
۱۶	۶. لذت یا مسرت
۱۷	۷. گسترش روابط
۱۷	۸. نفوذ در نگارش
۱۷	۹. کنش یا عمل
۱۸	۱۰. ویژگی‌های اثربخشی در ارتباطات
۲۱	فصل دوم: بایستگی‌های کلامی ارتباط میان فردی در سیره نبوی ﷺ
۲۱	درآمد
۲۲	۱. سلام کردن در طلیعه سخن
۲۳	۲. سخاوت در سلام دادن
۲۴	۳. صداقت در کلام
۲۷	۴. پذیرش عذر دیگران

۲۸	۵. قدردانی و تشکر.....
۳۰	۶. صدا زدن با نام نیکو.....
۳۲	۷. حفظ آبرو.....
۳۳	۸. شوخ طبعی.....
۳۴	۹. سخن مفید.....
۳۷	فصل سوم: موانع ارتباط کلامی در سیره نبوی (علیه السلام).....
۳۷	درآمد.....
۳۷	۱. بی پروایی زبان.....
۳۸	۲. دروغ گزین.....
۳۹	۳. منت گذاشتن.....
۴۲	۴. عیب جوئی در کلام.....
۴۴	۵. تحقیر نمودن.....
۴۶	۶. خودپسندی و تکبر در سخن.....
۴۸	۷. بد زبانی.....
۵۱	۸. جدال لفظی.....
۵۴	۹. بیان اسرار.....
۵۸	۱۰. قطع کردن کلام.....
۶۱	فصل چهارم: بایستگی‌های غیر کلامی ارتباط میان فردی در سیره پیامبر (علیه السلام).....
۶۱	درآمد.....
۶۲	۱. نگاه کردن هنگام گفتگو.....
۶۵	۲. تبسم در چهره.....
۶۷	۳. دست دادن و مصافحه.....
۷۰	۴. گوش سپردن به سخن طرف مقابل.....
۷۱	۵. آراستگی ظاهر.....
۷۴	۶. نرم خویی.....
۷۶	۷. حسن خلق.....
۷۶	۸. خوش رویی.....
۷۹	۹. خوش اخلاقی.....
۸۲	۱۰. تواضع و فروتنی در رفتار.....
۸۲	۱-۱۰. پیشی گرفتن در سلام.....
۸۳	۲-۱۰. همنشینی با تهی دستان.....
۸۵	۳-۱۰. پوشش متواضعانه.....

۸۸.....	۱۰-۴. عدم انتظار ستایش از دیگران
۸۹.....	۱۰-۵. پرهیز از ظلم و ستم
۹۱.....	۱۱. مهرورزی و محبت
۹۲.....	۱۲. رحم کردن
۹۴.....	۱۳. همدلی
۹۶.....	۱۴. سخاوت‌مندی
۹۹.....	۱۴-۱. هدیه دادن
۱۰۰.....	۱۴-۲. بخشش، گذشت
۱۰۱.....	۱۴-۳. مهری دادن
۱۰۴.....	۱۴-۴. مرض دادن
۱۱۲.....	۱۵. مدارا در رفتار
۱۱۵.....	۱۶. شاد کردن مومن
۱۱۷.....	۱۷. دیدار یکدیگر
۱۱۹.....	۱۸. معاشرت با نیکان
۱۲۳.....	۱۹. معاشرت با بزرگواران
۱۲۴.....	۲۰. دیدار و همنشینی با فقرا
۱۲۶.....	۲۱. احترام گذاشتن
۱۲۹.....	فصل پنجم: موانع غیر کلامی ارتباط میان فردی در سیره پیامبر (ص)
۱۲۹.....	درآمد
۱۲۹.....	۱. همنشینی با بدان
۱۳۲.....	۲. دوری از ظن و گمان بد
۱۳۴.....	۳. پرهیز از حرص
۱۳۵.....	۴. پرهیز از حسد
۱۳۹.....	کتاب‌نامه

مقدمه

یکی از ساحت‌های زندگی انسان هر روزه با آن مواجه می‌شود ارتباط با دیگران است. عصر حاضر را بدین جهت عصر ارتباطات نام نهاده‌اند که هر کس سعی می‌کند خود را در این زمینه توانمند کند و لذا نیازمند دستیابی به مهارت‌های ارتباطی است چه اینکه دست نیافتن به مهارت‌های لازم در این زمینه، انسان را با مشکلاتی اساسی همچون: تنهایی، افسردگی، بی‌ثباتی در شخصیت و... مواجه می‌سازد و در نقطه مقابل توانمندی در این زمینه باعث ایجاد سلامتی و تندرستی، سلامت روحی و رشد فکری در افراد می‌شود که نتیجه آن به ارمغان آوردن رشد شخصیت و هویت و اعتماد به نفس و... در زندگی فردی و اجتماعی برای انسان می‌باشد.

ارتباطات، به عنوان با ثبات‌ترین وسیله‌ی انتقال فرهنگ در میان جوامع و شاید بتوان گفت از مهمترین ابزارهای هدایت و تکامل فرهنگی و انسانی، دارای اهمیت فراوان است و از آنجایی که سیر تحولات در دنیای ارتباطی امروز به داشتن ارتباط موثر میان فردی وابسته است گام برداشتن در این زمینه را ضروری می‌نماید.

از آنجایی که همه انسان‌ها خواستار یک ارتباط خوب و مؤثر با دیگران جهت جذب

حداکثری مخاطب هستند، برنامه‌ها و دستورات فراوانی در آموزه‌های دینی و غیر دینی مشاهده می‌شود که می‌توان از آنها در ایجاد یک رابطه سالم در زندگی ارتباطی انسان استفاده نمود.

برای رسیدن به چنین هدفی بهترین و بی خطر ترین راه، الگو برداری از افراد دارای صلاحیت است که در آموزه‌های قرآنی و دینی از آنها به اسوه تعبیر شده است و مصداق بارز آن، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه علیهم السلام هستند، که دارای روابط بین فردی سالم و اثر بخشی با اطرافیان خود بوده‌اند. بنابراین در نوشته حاضر جهت دستیابی به مهارت‌های ارتباطی از بیانات و سیره پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله استفاده شده است. بر همین اساس تحقیق حاضر با روش توصیفی - تحلیلی به دنبال پاسخ به پرسش‌های زیر است:

۱. مهارت‌های ارتباطی در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله کدام است؟

۲. موانع برقراری یک ارتباط سالم فردی مفید و موثر بر اساس سیره نبوی صلی الله علیه و آله چیست؟
در سال‌های اخیر پژوهش‌ها و کتاب‌ها و مقالات ارزشمندی توسط نویسندگان و محققان در زمینه ارتباطات میان فردی نگاشته شده است. از جمله می‌توان به کتاب «زندگی در پرتو اخلاق» (مکارم شیرازی، ۱۳۸۵ش) اشاره کرد که در این کتاب عموماً به بحث معاشرت و ارتباطات پرداخته شده اما از سیره عصا و مان علیه السلام به طور جداگانه سخن به میان نیامده است. یا در برخی کتاب‌ها مانند «مبانی ارتباطات» (آذری، ۱۳۸۴ش) به بررسی ارتباطات اجتماعی و فردی از دیدگاه دانشمندان علوم ارتباطات پرداخته شده است.

از جمله مقالاتی که در این زمینه «تحلیلی بر سیره ارتباطات میان فردی پیامبر صلی الله علیه و آله» (محمدی، ۱۳۸۸ش) است که در این مقاله نگارنده به بررسی ارتباطات میان فردی در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله بصورت خلاصه پرداخته است.

در نوشتار حاضر سعی بر این است که به تفصیل به ارتباطهای میان فردی در دو حوزه کلامی و غیر کلامی در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله اشاره گردد و موانع برقراری ارتباط در آنها مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد.

در پایان از تمام کسانی که این اوراق را مطالعه می کنند اعم از اساتید، طلاب، دانشجویان و همه خوانندگان عزیز استدعا داریم با تذکر کاستیها و نواقص در آن، در تکمیل و ارائه اثری مفید ما را از طریق ایمیل m.zarei1359@yahoo.com مطلع ساخته تا ان شاء الله اشکالات در چاپ های بعدی بر طرف گردد.

ضمناً از تمامی عزیزانی که ما را در به ثمر رسیدن این پژوهش مهم یاری نمودند، به خصوص ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، مدیریت محترم شورای چاپ و نشر دانشگاه عارم پزشکی و همکاران محترمشان، مدیریت محترم موسسه آموزش عالی نرجس زاهدان، ه. و ن. محترم پژوهشی موسسه آموزش عالی نرجس زاهدان، و طلاب بزرگوار سطح سه موسسه آموزش عالی نرجس زاهدان که در این مجموعه ما را یاری فرمودند، به خصوص بنام هیئت کوهستانی که در شکل گیری این اثر همت ویژه داشتند و ویراستار محترم جناب آقای دکتر محمد علی قاسمی کمال تقدیر و تشکر را داریم.

تابستان ۱۳۹۵

نگارندگان